

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annotationes Ioannis Bugenhagij Pomerani in decem epistolas Pauli

Bugenhagen, Johannes

Basileae, 1524

VD16 B 9232

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36165

mo etiam iudicio, qd' ei tūc licebit dicere: Domine, cca
ce quinq; talenta &c. et audire, Euge serue bone &c. *uniff 25*

CAPVT III.

Qvāta solitudine Paulus pro ecclesijs æstuaue-
rit, hæc aperiunt. Nam cum satana impediē-
te uenire non posset, misit Timotheum, non solum ut
cognosceret res eorum, uerumetiam & multo magis,
ut uerbo ipsius Timothei confirmati, non turbaren-
tur de Pauli adflictionibus; neq; si forte illic quidam a
pseudapostolis nuncijs Satanae tentati fuissent, & ab-
ducti à uia gratiæ ad confidentiam operum, reduce-
rentur. Tantum tum quoq; timebatur ille lapsus, ut
non mireris interim ista mala creuisse, quibus Christi
gratia penitus oblitterata est.

De fide nostra.

Ne quis nos iam male adflictos putet aliter sentire
quàm ante, sicut qui ad tempus credunt, & in tempo-
re tentationis recedunt. Neue quis scandalizetur,
quod ignominiam mundi sustinemus, qui gloriam dei
prædicamus: quandoquidem quod ista patimur, con-
firmatio est nostri euangelij. Tantum abest, ut quem
talia deterreant. sic ad Ephe. 3. Peto ne deficiatis ob
adflictiones meas, quas pro uobis tolero, quæ est glo-
ria uestra. Hic uero habes locum, quod Christianorū
uita in primis prædicatorū sit crux. Nostis, inquit, nos

*Puffius Florii
Sci*

ANNOT. IOANNIS POMERANI
in hunc usum positos esse, &c. Matth. 16. Si quis uult
uenire post me, &c. Ioan. 15. Non est seruus maior do-
mino suo. Si me persecuti sunt, &c.

Ille qui tentat.

Id est, tentare solet, hoc est Satan. is tentat non solum
ad impuritatem carnis, qua fidem labascere faciat, de
qua uides cap. sequenti: uerum etiam multo amplius,
quod diximus, per falsos praedicatores, qui non susti-
nentes, ut fiducia tota in solum deum per solum Chri-
stum feramur, abducunt nos in fiduciam operum: &
dum semper nouas traditiones & culturas, siue, ut
est in Coloss. religiones angelorum, & merita sancti-
tatis: siue, ut uocant, deuota exercitia inueniunt, do-
ctrinarum non est numerus. Ita merito fieri debet
illis, qui unica uia & ueritate, qua Christus est, de-
relicta, ad deuia deflectunt, nunquam certi in con-
scientijs quò uadant. Quod enim nunc sanctissimum
iudicant, post paululum praespecie alterius sanctitatis
contemnunt: id quod optime norunt, qui ante super-
stitiosi, ad Christum nunc uere conuertuntur. Hi enim
nunc omnia pro stercoribus ducunt, quibus ante sancti
& celebres uidebantur, ut Christum solum lucrif-
faciant: cuius ignominiam omni specie sanctitatis du-
cunt magis gloriosam: sicut Paulus de se scribit ad
Philip. 3. ubi etiã damnat iustitiã legis, ne quid uereamur
iustitiã traditionũ & adinventionũ humanarũ.

Auerte uero diligenter quod dicit, ne inanis factus
 esset labor noster, quo significat totum Euangelium
 nihil prodesse illis, qui abducuntur ab satana in aliam
 uiam. Est autem euangelium, de solo Christo saluan-
 dum esse, in quo habes omnia, sine quo habes nihil, si-
 cut plenius uides ad Coloß. 1. & 2. Et ne dubites de
 ista seductione dictum, uide quid nam dicat ad Gala.
 5. Qui inquit in lege iustificamini, à gratia excidistis.
 Lapsus enim carnis sæpe curante deo, occasio est ma-
 ioris fidei, quia hic facile erroremprehendimus.
 Vbi uero in aliud euangelium, id est fictum, sicut ait ad
 Gal. 1. abducimur, hic proprie satanas regnat: quia
 fides uera, id est salus tota perijt, & spes non est re-
 deundi, quia non uidetur error. Angelus enim satanæ
 se in angelum lucis trãssfigurauit, & demonium quod
 meridianum esse uidetur, agnosci non potest. Operum
 prædicatores multa docent, ne cadamus in carnis ui-
 tia: cum potius hic uigilare deberent, ut fons infide-
 litatis obstrueretur, unde ista uitia emanant, sicut
 dicitur ad Rho. 1. Non probauerunt deum habere in-
 notitia: idcirco tradidit eos deus in reprobam men-
 tem. Hoc scilicet est quod ad Ephes. 6. dicitur: Non
 est nobis colluctatio. —

Quoniã nunc uiuimus, id est gau-
 demus, & satis bene ualemus, &c.

Quandoquidẽ nihil iã aliud nobis tã curæ est, quãna

ANNOT. IOANNIS POMERANI
ut uos stetis in fide, afflictiones meas nihil moror &c.

Dirigat uiam nostram ad uos.

Scilicet, uelit nolit satanas, bonæ & piæ nostræ intentiones, ut uocant, nihil sunt, sicut nec Pauli aliquid fuerunt. Orandus autem est dominus, ut dirigat omnia nostra, ne lumen quod in nobis est, tenebræ sint & hoc orandus, ut fiat uoluntas eius, &c.

Coram deo.

Non uult hypocrisin, sed dei iustitiam esse in nobis, quæ etiã pro iustitia tunc acceptetur, quando uenerit ad iudicium Christus cum omnibus sanctis, &c.

CAPVT IIII.

Admonet eos de omnibus quæ docuerat, ut sic ambulent, quo abundant magis: id est crescat ex fide in fidem. In primis admonet, ut sancti simus etiam corpore: atque id esse uoluntatem dei, sicut & Rho. 12. dicitur: Obsecro uos, ut exhibeatis corpore uestra &c. Libidinis enim mala horrende saepe damnauit deus: ut in diluio, in perditione Zodomorū, in uindicato scelere Beniamitarum, Iud. 19. Gentium quæ deū ignorant sunt istæ abominationes, sicut uidet ad Rho. 1. Christiani autē uas suū, id est corpus suū, possident cū sanctificatione, non cū adfectu concupiscentiæ, tantū ut quisq; metiatur uires suas, ne incidat in turpitu-